

PREDLOG
SKRAJŠANI POSTOPEK
EVA 2013-2611-0015

ZAKON

O SPREMEMBI IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU- ZPIZ-2A

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

- ocena stanja na področju urejanja,

Povprečno število oseb, prostovoljno vključenih v obvezno zavarovanje na podlagi ZPIZ-1, je razvidno iz naslednje tabele:

Leto	Število
2008	21.595
2009	21.114
2010	21.300
2011	21.303
2012	23.223

Po ZPIZ-1 je bila višina prispevkov za december 2012 naslednja:

PRISPEVKI ZAVEZANCEV, KI SO PROSTOVOLJNO VKLJUČENI V OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE - DECEMBER 2012				
OŽJI OBSEG PRAVIC				
OSNOVA OBRAČUN PRISPEVKOV	ZAZNESEK OSNOVE v EUR	STOPNJA PRISPEVKOV	ODMERJENI ZA PLAČILO v EUR	PRISPEVKI
zajamčena plača	237,73	24,35%	57,89	

zavarovanci - kmetje (manjši KD)	237,73	15,50%	36,85	
ŠIRŠI OBSEG PRAVIC				
OSNOVA OBRAČUN PRISPEVKOV	ZAZNESEK OSNOVE EUR	STOPNJA PRISPEVKOV	ODMERJENI ZA v EUR	PRISPEVKI PLAČILO
polovica zneska 60 % PP	454,79	24,35%	110,74	
60 % PP	909,57	24,35%	221,48	
zavarovanci - kmetje (manjši KD)	454,79	15,50%	70,49	

Iz tabele je razvidno, da je zavarovanec pred uveljavitvijo ZPIZ-2 imel možnost izbire višine zavarovalne osnove in s tem možnost izbire obsega pravic, za katere je zavarovan.

Širši obseg pravic, ki je bil enak kot za osebe v obveznem zavarovanju, je bil osebam v prostovoljnem zavarovanju zagotovljen, če so si izbrali zavarovalno osnovo najmanj v višini 60% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova. To pomeni, da je prispevek za december 2012 znašal 221,48 EUR (od 1.1.2013 dalje 185,85 EUR oziroma za kmete 118,27 EUR na mesec). Le nekaterim kategorijam zavarovancev je širši obseg pravic zagotavljala osnova v višini 30% povprečne plače (decembra 2012 je znašal znesek prispevka 110,74 EUR), in sicer osebam, ki so skrbale za otroka mlajšega od sedmih let ali za invalidno osebo, nezmožno za delo ali uživalca dodatka za pomoč in postrežbo, osebam, ki so opravljale samostojno kmetijsko dejavnost, brezposelnim osebam, invalidom v varstvenih delavnicah in zaposlenim s krajšim delovnim časom za razliko do polnega delovnega časa.

Po ZPIZ-2 je osnova za plačilo prispevkov za zavarovance, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje (25. člen ZPIZ-2) določena v znesku, ki je najmanj enak znesku 60% zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. ZPIZ-2 zavarovancem ne daje več možnosti izbire zavarovanja za širši ali ožji obseg.

Približna višina prispevkov za januar 2013 (izračunana glede na povprečno plačo v letu 2012) po ZPIZ-2 je razvidna iz naslednje tabele.

**PRISPEVKI ZAVEZANCEV, KI SO PROSTOVOLJNO VKLJUČENI V OBVEZNO
POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE - JANUAR 2013**

OSNOVA ZA OBRAČUN PRISPEVKOV	ZNESEK OSNOVE v EUR	STOPNJA PRISPEVKOV	ODMERJENI PRISPEVKI ZA PLAČILO v EUR
Minimalna plača	783,66	24,35%	190,82
Zavarovanci - kmetije (ne dosegajo dohodka) in prenosniki kmet. gosp, prejemniki rente	783,66	15,50%	121,46

Po podatkih ZPIZ se je do 1.3.2013 iz prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje odjavilo 7170 oseb, in sicer zaradi določb ZPIZ-2, ki so s 1.1.2013 zvišale najnižjo pokojninsko osnovo, od katere morajo plačevati prispevke prostovoljno vključeni, na 50% minimalne plače, po prehodnem obdobju pa naj bi ta znašala 60% povprečne plače.

- navedba predpisov, ki urejajo to področje,

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št.96/12 - ZPIZ-2)

- podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa (predstavitev ciljev, ki jih je predpis zasledoval, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je narejena ocena doseženih ciljev, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi),
/
- poglobljeni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za nastanek problema),

Po podatkih ZPIZ se je do 1.3.2013 iz prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje odjavilo 7170 oseb, in sicer zaradi določb ZPIZ-2, ki so s 1.1.2013 zvišale najnižjo pokojninsko osnovo, od katere morajo plačevati prispevke prostovoljno vključeni, na 50% minimalne plače, po prehodnem obdobju pa naj bi ta znašala 60% povprečne plače.

- na kakšen način so bili problemi ugotovljeni,
Na podlagi podatkov, ki jih pripravljata Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.
- predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja,
/
- mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja,
/

- odločbe Ustavnega sodišča, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,
- /
- odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,
- /
- razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi obstoječega predpisa.

Z dopolnitvijo ZPIZ-2 se določa postopen dviga prispevka na podlagi prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje. Skladno z določbami ZPIZ-2, ki je pričel veljati s 1.1.2013, morajo vsi zavarovanci v pokojninskem in invalidskem zavarovanju plačevati enako višino prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ne glede na to, na kakšni podlagi so vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Takšen način zvišanja prispevka na podlagi prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje brez prehodnih obdobj oziroma postopnega dviga prispevka pa je imel negativne posledice na število vključenih v to zavarovanje.

Na podlagi podatkov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije se je do 1.3.2013 odjavilo iz tega zavarovanja 7170 oseb, in sicer predvsem iz razloga nekonsistentnega povišanja višine prispevka in slabega materialnega in socialnega položaja teh oseb. Večina teh oseb je vključenih v to obliko zavarovanja iz razloga, ker jim je pred časom prenehalo delovno razmerje in jim do izpolnitve pogojev za starostno upokožitev manjka zelo kratko obdobje. Glavni razlog sprememb je zagotoviti najranljivejši skupini zavarovancev (brezposelne osebe) možnost vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in jim s tem zagotoviti socialno varnost v starosti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

– 2.1 Cilji

S predlogom zakona se zasledujeta dva cilja:

- temeljni cilj predloga spremembe zakona je povrnitev možnosti za vključenost v prostovoljno zavarovanje, in sicer pod pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo ZPIZ-2 in ki se bodo postopno spreminjali;
- z zakonom se zasleduje tudi cilj zagotavljanja socialne varnosti najranljivejšim skupinam oseb, ki so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelne osebe in so tik pred upokožitvijo, saj bodo na podlagi vključenosti v zavarovanje lahko ob nastopu zavarovalnega rizika upravičeni do pokojnine in vseh ostalih pravic iz obveznega zavarovanja.

– 2.2 Načela

– Načelo socialne države

– Za namenom doseganja socialne varnosti vseh prebivalcev RS se z zakonom ureja možnost zavarovanja za starost za vse tiste osebe, ki bi zaradi svojega šibkega socialnega položaja sicer ostale brez ustreznih prejemkov v starosti.

– Načelo postopnosti

– Predlog spremembe zakona zasleduje načelo postopnega dviga pogojev za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje.

– Načelo enakega obravnavanja

– Z zakonom se zasleduje tudi načelo enakega obravnavanja posameznih kategorij zavarovancev glede na njihovo ekonomsko moč in njihov socialni položaj.

– Načelo solidarnosti in redistribucije

– Predlog zakona temelji na načelu solidarnosti in redistribucije, saj bodo primanjkljaj v pokojninski blagajni pokrili zavarovanci, ki tekoče vplačujejo v pokojninsko blagajno.

– **2.3 Poglavitne rešitve**

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

– konkreten opis predlaganih rešitev,

1. S spremembo in dopolnitvami Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se zagotavlja možnost za vključenost v prostovoljno zavarovanje pod pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo ZPIZ-2 in ki se bodo spreminjali postopno.

2. Prav tako se zagotavlja pravna podlaga za možnost vključitve v prostovoljno zavarovanje za osebe, ki so vključene v obvezno zavarovanje s krajšim delovnim časom od polnega in opravljajo kmetijsko dejavnost.

3. Zagotavlja se konsistentna ureditev možnosti zniževanja starostne meje na račun dopolnjene zavarovalne dobe s povečanjem v 398. členu ZPIZ-2.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

– ocena finančnih sredstev za državni proračun,

Sprejem ZPIZ-2A ne bo imel posledic za državni proračun. Sredstva za izvajanje zakona niso potrebna.

– ocena drugih javno finančnih sredstev,

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami ZPIZ-2, s katerimi se zagotavlja možnost za vključenost v prostovoljno zavarovanje pod pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo ZPIZ-2, bodo za leto 2013 nastale negativne finančne posledice drugih javno finančnih sredstev, in sicer v višini 200.000 evrov, ki jih bo moral zagotavljati Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Ocena finančnih posledic temelji na naslednjih predpostavkah:

- Skladno s sklepom ZPIZ Slovenija je bil rok za izključitev iz obveznega zavarovanja na podlagi prostovoljne vključitve podaljšan do 31.3.2013 (z učinkom od 1.1.2013);
- Do 1.3.2013 je iz naslova prostovoljne vključitve iz obveznega zavarovanja izstopilo 7170 zavarovancev, od katerih je bilo 3272 oseb vključenih v zavarovanje iz naslova prijave na Zavodu RS za zaposlovanje,
- Na dan 31.12.2012 je bilo iz naslova prijave na Zavodu RS za zaposlovanje v zavarovanje vključenih 7028 (za ožji obseg pravic) oseb, iz česar sledi, da se je iz tega naslova iz prostovoljne vključitve v dveh mesecih izključilo povprečno 1600 oseb na mesec,
- Pričakuje se, da bo trend v mesecu marcu ostal nespremenjen, kar pomeni, da bo v prostovoljno zavarovanje ostalo vključenih zgolj nekaj manj kot 2000 oseb, ki so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje,
- Pričakuje se, da se bi ob sprejemu ZPIZ-2A zaradi ugodne višine prispevka glede na stanje 1.3.2013 ponovno prostovoljno vključilo v zavarovanje 1500 brezposelnih oseb (od 3272), ki so izstopile iz zavarovanja

Na podlagi zgoraj navedenih predpostavk in ob dejstvu, da je v ZPIZ-2 določena višina prispevka okoli 190 evrov/mesečno, ZPIZ-2A pa to višino znižuje izključno za brezposelne osebe (60 evrov/mesečno za leto 2013), je mogoče pričakovati, da bo priliv sredstev v letu 2013 iz tega naslova nižji za okoli 200.000 evrov. V naslednjih letih pa se zaradi postopnega dviga višine prispevka (v letu 2014 na 75 evrov, v letu 2015 na 111 evrov in 2016 na 150 evrov, itd.) pričakuje, da sam zakon ne bo imel finančnih posledic.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

- sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru naslednjih proračunskih postavk _____ katere nosilec je _____.

//

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

NEMČIJA

V Nemčiji je pokojninsko in invalidsko zavarovanje urejeno z Socialgesetzbuch, Buch IV, (Rentenreformgesetz z dne 18. decembra 1989, objavljen 19 februarja 2002 (BGBl. I S. 754, 1404, 3384) nazadnje spremenjen s členom 3 zakona z dne 1. junija 2012 (BGBl. I S. 1224)). Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje se financira na podlagi prispevkov in davkov, ki jih plačujejo delodajalci, delojemalci in ostale skupine samozaposlenih ter druge osebe, vključene v obvezno zavarovanje. Višina pokojnina je odvisna od višine vplačanih prispevkov in dobe vključenosti v obvezno zavarovanje.

Zakon zahteva obvezno vključitev v zavarovanje vseh zaposlenih oseb in nekaterih skupin samozaposlenih. Prav tako je omogočena prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje za vse osebe, ki so starejše od 16 let in imajo stalno prebivališče v Nemčiji. Na tej podlagi se lahko vključijo tudi ostali državljani ZR Nemčije, ki prebivajo v tujini.

AVSTRIJA

V Avstriji je pokojninsko in invalidsko zavarovanje urejeno z Allgemeines Sozialversicherungsgesetz, ASVG z dne 9. septembra 1955 in Allgemeines Pensionsgesetz, APG z dne 18. novembra 2004. Podobno kot v Nemčiji, se tudi v Avstriji obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje financira na podlagi prispevkov in davkov, ki jih plačujejo delodajalci, delojemalci in ostale skupine oseb vključenih v obvezno zavarovanje. Višina pokojnine je odvisna od višine vplačanih prispevkov in dobe vključenosti v obvezno zavarovanje.

Zakon določa obvezno vključitev v zavarovanje za :

- vse zaposlene in vse osebe na usposabljanju, ki prejemajo plačilo,
- družinske člane, ki so zaposleni pri osebi, ki opravlja samostojno dejavnost,
- osebe, ki sicer niso formalno zaposlene, opravljajo pa delo, ki ima vse elemente delovnega razmerja (freie Dienstnehmer) – svobodni poklici.

Prostovoljno se lahko v obvezno zavarovanje vključijo rezidenti Avstrije, ki so starejši od 15 let. Na podlagi prostovoljne vključitve se lahko z namenom neprekinitve zavarovanja obvezno zavarujejo tudi osebe, ki skrbijo za starejšega člana družine, ki ima potrebo po stalni negi in oskrbi.

LUKSEMBURG

V Luksemburgu je pokojninsko in invalidsko zavarovanje urejeno z Livre III Code de la sécurité sociale, z dne 13. maja 2008. Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje se financira na podlagi prispevkov, ki jih plačujejo delodajalci, delojemalci in ostale skupine oseb, vključenih v obvezno zavarovanje, s hkratno udeležbo državnega proračuna, ki pokriva razliko med prihodki in odhodki pokojninske blagajne.. Višina pokojnine je podobno kot v vseh državah, ki temeljijo Bismarckovem modelu, odvisna od višine vplačanih prispevkov in dobe vključenosti v obvezno zavarovanje.

Zakon določa, da se morajo obvezno zavarovati vse osebe, ki aktivno opravljajo kakršnokoli delo ali dejavnost. Zakon na splošno omogoča tudi možnost prostovoljnega vstopa v obvezno zavarovanje in retroaktivnega plačevanja prispevkov za dopolnjeno dobo v preteklih letih.

Dodatno je potrebno pojasniti, da predlog Zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

- Predlog zakon ne predvideva drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12) se v petem odstavku 25. člena za piko doda besedilo »Ne glede na prvi in tretji odstavek tega člena se osebe iz tega odstavka lahko zavarujejo tudi do polnega zavarovalnega časa, če so v delovnem razmerju z manj kot polnim delovnim časom.«.

2. člen

398. člen se spremeni tako, da se glasi:

»398. člen

(upoštevanje znižanja starostne meje po prejšnjih predpisih)

(1) Zavarovanci, ki so na dan 1. januarja 2001 delali na delovnih mestih, na katerih se jim je štela zavarovalna doba s povečanjem in imeli najmanj 25 let (moški) ali 23 let (ženske) pokojninske dobe, imajo še naprej pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem in do znižanja starostnih mej za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določenih v 27. členu tega zakona, na način, kot je bil določen s predpisi, ki so veljali do uveljavitve ZPIZ-1.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se zavarovancem, ki se jim je do 31. decembra 2000 štela zavarovalna doba s povečanjem, starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določene v 27. členu tega zakona, znižajo za toliko mesecev, za kolikor je bila povečana zavarovalna doba.

(3) Zavarovancem, ki se jim je zavarovalna doba štela s povečanjem na podlagi osebnih okoliščin po predpisih, veljavnih do 31. decembra 1999, zavarovancem iz 201. člena ZPIZ-1 in zavarovancem iz 138. člena tega zakona, se starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine zniža za toliko mesecev, kolikor znaša povečanje zavarovalne dobe ali prišteta doba.

(4) Če je zavarovanec upravičen do znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po 27. členu v povezavi z 28. členom tega zakona in po prvem do tretjem odstavku tega člena, se znižanje izvede najprej skladno s prvim do tretjim odstavkom tega člena, nato pa se tako znižana starostna meja zniža še po 28. členu tega zakona, vendar največ do minimalnih starostnih mej, določenih v 28. členu tega zakona.

(5) Zavarovalna doba s povečanjem, dopolnjena do uveljavitve ZPIZ-1, se šteje v pokojninsko dobo po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.«.

3. člen

V 411. členu se doda novi, tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka in ne glede na 149. člen tega zakona znaša za osebe, ki so bile do 31. decembra 2012 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje na podlagi sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 in so od uveljavitve tega zakona dalje zavarovane po prvem odstavku 25. člena tega zakona, najnižja osnova za plačilo prispevkov v letu 2013 16 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, v letu 2014 znaša 20 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, nato pa se od leta 2015 do leta 2018 znesek vsako leto zvišuje za deset odstotnih točk, dokler ne doseže zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.«.

4. člen

V 430. členu se doda nov deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Do sprejema zakona, ki bo urejal poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se obveznosti državnega proračuna, določene v 161. členu tega zakona, obračunavajo na način, določen v Zakonu o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/00), če niso v nasprotju z določbami tega zakona.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

5. člen

(1) Zavarovanec, ki je na podlagi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12), in ob upoštevanju 3. in 8. člena tega zakona, za obdobja od 1. januarja 2013 dalje, plačal previsok prispevek, ima pravico do vračila preveč plačanega prispevka.

(2) Ne glede na roke, določene z zakonom, ki ureja davčni postopek, se preveč plačani znesek prispevka vrne po uradni dolžnosti v roku 90 dni od uveljavitve tega zakona. Po poteku tega roka, je zavarovanec upravičen do zamudnih obresti v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.

6. člen

(1) Zavarovanec iz 3. člena tega zakona, ki se je od 1.1.2013 do uveljavitve tega zakona odjavil iz obveznega zavarovanja, se lahko v roku 30 dni od uveljavitve tega zakona ponovno prijavi v obvezno zavarovanje za obdobje od odjave do ponovne vključitve v zavarovanje po tem členu, na način in pod pogoji določenimi v 3. in 7. členu tega zakona.

(2) Zavarovanec iz prejšnjega odstavka mora v roku 60 dni od uveljavitve tega zakona plačati prispevke za obdobje zavarovanja od 1.1.2013 do ponovne vključitve v zavarovanje po prejšnjem odstavku tega člena.

7. člen

Od dneva začetka uporabe tega zakona se zavarovancem, ki so po prvem in tretjem odstavku 407. člena in po tretjem odstavku 411. člena zakona tudi od 1. januarja 2013 dalje plačevali

prispevke od osnove, ki je nižja od zneska 30 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, pokojnina odmeri brez upoštevanja določb o najnižji pokojninski osnovi iz prvega odstavka 36. člena zakona, vendar najmanj v višini 26% najnižje pokojninske osnove.

8. člen

Ta zakon začne veljati prvi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. januarja 2013.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

V petem odstavku 25. člena se osebam iz tega odstavka zagotavlja pravna podlaga za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje do polnega zavarovalnega časa, če so v delovnem razmerju z manj kot polnim delovnim časom in opravljajo kmetijsko dejavnost.

K 2. členu

S spremembo 398. člena se odpravljajo nejasnosti določbe prvega in drugega odstavka tega člena. Omenjeni določbi sta si protislovni, saj se v prvem odstavku veljavnega 398. člena omenja pokojninska doba brez dokupa, v drugem odstavku pa je določena pokojninska doba skupaj z dodano dobo. Na podlagi omenjene dikcije drugega odstavka bi kategoriji zavarovancev, ki so bili vključeni v zavarovalno dobo s povečanjem, ne pa tudi v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje, z uveljavitvijo ZPIZ-2 odvzeli pravico do znižanja starostne meje na račun dopolnjene zavarovalne dobe s povečanjem, s čimer bi posegli v njihove pridobljene pravice.

Novi prvi in drugi odstavek 398. člena jasno določata, da si zavarovanec, ki je pred letom 2001 dopolnil zavarovalno dobo s povečanjem, ob uveljavljanju pravice do starostne pokojnine zakonsko določeno starost lahko zniža na račun dopolnjene zavarovalne dobe s povečanjem brez spodnje starostne omejitve.

Ostale spremembe v 398. členu so redakcijske narave in se navezujejo na spremembo prvega in drugega odstavka.

K 3. členu

V tretjem odstavku 411. člena se ureja novo prehodno obdobje za najnižjo osnovo za osebe, ki so bile do 31. decembra 2012 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje na podlagi sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 in so od uveljavitve tega zakona dalje zavarovane po prvem odstavku 25. člena tega zakona.

Leto	Najnižja osnova za plačilo prispevkov
2013	16% zadnje znane povprečne letne plače
2014	20% zadnje znane povprečne letne plače

2015	30% zadnje znane povprečne letne plače
2016	40% zadnje znane povprečne letne plače
2017	50% zadnje znane povprečne letne plače
2018	60% zadnje znane povprečne letne plače

K 4. členu

Zaradi potrebe izvajanja določb 161. člena ZPIZ-2 je potrebno urediti tudi prehodno obdobje za financiranje obveznosti obveznega zavarovanja, ki nastanejo zaradi priznavanja ali odmere pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod posebnimi pogoji oziroma zaradi izpada prispevkov. Do sprejetja novega zakona, ki bo urejal poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se tako določa, da se obveznosti državnega proračuna, določene v 161. členu tega zakona, obračunavajo na način, določen v Zakonu o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/2000), če niso v nasprotju z določbami tega zakona.

K. 5. členu

Zavarovanec (brezposelna oseba), ki je v obdobju od začetka uporabe ZPIZ-2 (1.1.2013) do začetka uveljavitve oziroma izračuna obveznosti iz naslova zavarovanja po 25. členu ZPIZ-2 (od) novih (nižjih) zavarovalnih osnov po ZPIZ-2A, plačal na podlagi ZPIZ-2, in ob upoštevanju novega tretjega odstavka 411. člena ZPIZ-2 (3. člen ZPIZ-2A) in 8. odstavka ZPIZ-2A, previsok prispevek, je upravičen do vračila zneska preveč plačanega prispevka. Glede vračila se, na podlagi 98. člena Zakona o davčnem postopku ZDavP-2 (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12 in 94/12; v nadaljnjem besedilu: ZDavP-2), smiselno uporabi 97. člena ZDavP-2. Po določbi tretjega odstavka 3. člena ZDavP-2 se v okviru pojma »davek« vključuje tudi prispevke za socialno varnost, če ni z zakonom drugače določeno

K 6. členu

Z novim šestim členom se določa rok za vključitev v obvezno zavarovanje na podlagi 25. člena ZPIZ-2 za obdobje pred uveljavitvijo tega zakona za vse zavarovance, ki so bili do 31.12.2012 prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje na podlagi sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 in ki so se v času od 1.1.2013 do uveljavitve tega zakona odjavili iz zavarovanja iz razloga povišanja prispevka za vključitev v obvezno zavarovanje po 25. členu ZPIZ-2.

Drugi odstavek določa rok za plačilo prispevkov za vsa obdobja za nazaj (od 1.1.2013 do ponovnega vstopa v zavarovanje), ko zavarovanci niso bili vključeni v obvezno zavarovanje na podlagi 25. člena ZPIZ-2.

K 7. členu

Zaradi spremembe tretjega odstavka 411. člena ZPIZ-2 (nova ureditev višine prispevka) se s spremembo 401. člena urejajo pravice iz zavarovanja za ožji obseg. Vsem osebam, ki bodo

plačevale prispevke od osnove, ki je nižja od zneska 30 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, se bodo ta obdobja tudi po 1.1.2013 vštevala kot zavarovanje za ožji obseg.

K 8. členu

Ta zakon začne veljati prvi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. januarja 2013. Takšen poseg retroaktivne veljavnosti je upravičen, če sta skladno s 155. členom Ustave RS kumulativno izpolnjena dva pogoja, in sicer morajo retroaktivnost zakona upravičevati interesi javne koristi, hkrati pa povratni učinki ne smejo posegati v že pridobljene pravice.

Na podlagi navedenega je potrebno pojasniti, da mora zakon veljati za nazaj predvsem zaradi interesa javne koristi, ki se kaže v tem, da bodo lahko osebe, ki so bile prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje na podlagi ožjega obsega, zavarovane pod pogoji kot jih določajo 1., 3. in 5. člen tega zakona za nazaj, saj v nasprotnem primeru te osebe ne bodo imele pokritega obdobja zavarovanja od 1.1.2013 do uveljavitve tega zakona, kar pa posledično pomeni, da ne bodo imele priznane pokojninske dobe in bodo na ta račun kasneje izpolnile pogoje za upokojitev. Javni interes se kaže tudi v finančnih učinkih, saj se pričakuje, da bo imel Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v tem času manjše prihodke iz naslova vplačanih prispevkov, kar pa pomeni, da bo to razliko moral pokrivati državni proračun.

Z 2. členom ZPIZ-2A se ureja nov način znižanja starostne meje na račun dopolnjene zavarovalne dobe s povečanjem (po prejšnjih predpisih), ki v primerjavi z ureditvijo v ZPIZ-2 dosledno in konsistentno določa to materijo. Z ZPIZ-2 se namreč pojavlja problem tolmačenja drugega odstavka 398. člena ZPIZ-2, kjer je določeno, da si lahko na račun zavarovalne dobe s povečanjem starostno mejo za upokojitev znižujejo zavarovanci, ki so dopolnili 40 let »pokojninske dobe skupaj z dodano dobo«. Slednje bi pomenilo, da zavarovanci, ki so sicer dopolnili zavarovalno dobo s povečanjem, niso pa bili po letu 2000 vključeni v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje (kjer se lahko pridobi dodano dobo), ne bi bili upravičeni do zniževanja starostne meje na račun zavarovalne dobe s povečanjem oziroma z drugimi besedami do uveljavitve pravice (do znižanja starostne meje na račun zavarovalne dobe s povečanjem), ki so jo pridobili pred letom 2000. To bi pomenilo, da bi imeli v sistemu dve kategoriji zavarovancev, ki so sicer oboji dopolnili določen del zavarovalne dobe s povečanjem, pravico do znižanja starostne meje pa bi lahko uveljavljala samo ena kategorija, kar pomeni, da bi bili drugi zavarovanci postavljeni v neenakopraven položaj. Če tu ne bi bila določena retroaktivnost bi to drugo skupino zavarovancev diskriminirali v obdobju od 1.1.2013 do uveljavitve ZPIZ-2A.

S 4. členom tega zakona se podaja pravna podlaga za obračunavanje obveznosti državnega proračuna, določene v 161. členu ZPIZ-2, in sicer dokler ne bo novega zakona, ki bo to materijo na novo uredil, saj mora biti pravna podlaga zagotovljena tudi od 1.1.2013. Slednje je pomembno, ker na podlagi navedenega zakona Zavod obračunava obveznosti državnemu proračunu, in sicer tekoče, za vsak mesec, v katerem se izplačujejo te posebne pravice. Če takšne določbe z veljavnostjo za nazaj ne bo, bo moral zavod poseči v že pridobljene pravice do pokojnine posameznikov, saj jim bo te pravice znižal za delež, ki odpade na obveznost državnega proračuna.

Na podlagi navedenega je retroaktivna veljavnost ZPIZ-2A opravičena tako z vidika javnega interesa, kot tudi z vidika neposeganja v pridobljene pravice, saj so vse spremembe naravnane izključno v korist zavarovancev.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

25. člen

(prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje)

(1) Oseba s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji, ki je dopolnila 15 let starosti in ne izpolnjuje pogojev za obvezno vključitev v zavarovanje po tem zakonu, se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje.

(2) Državljanke ali državljani (v nadaljnjem besedilu: državljani) Republike Slovenije, ki so v delovnem razmerju v tujini, se lahko prostovoljno zavarujejo če so bili neposredno pred odhodom v tujino zavarovani na ozemlju Republike Slovenije ali so imeli pred odhodom v tujino stalno prebivališče na ozemlju Republike Slovenije in niso za ta čas obvezno zavarovani pri tujem nosilcu zavarovanja ali so obvezno zavarovani, pa teh pravic ne morejo uživati zunaj te države.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje oseba v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom, vendar le za razliko do polnega delovnega časa.

(4) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi uživalci družinske oziroma vdovske pokojnine s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ter prejemnice ali prejemniki (v nadaljnjem besedilu: prejemniki) poklicne pokojnine do uveljavitve pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja.

(5) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi osebe, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega in tretjega odstavka 17. člena tega zakona, razen pogoja dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.

(6) Prenosnik kmetijskega gospodarstva, ki za prenos prejema rento iz naslova ukrepov kmetijske politike, se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje, če ni uživalec pokojnine.

(7) Zavod lahko osebo iz prvega odstavka tega člena pred vključitvijo v obvezno zavarovanje pošlje na predhodni zdravstveni pregled, na katerem se ugotovi, ali je zmožna za delo.

(8) Stroški pregleda iz prejšnjega odstavka bremenijo zavod.

398. člen

(upoštevanje znižanja starostne meje po prejšnjih predpisih)

(1) Zavarovanci, ki so na dan 1. januarja 2001 delali na delovnih mestih, na katerih se jim je štela zavarovalna doba s povečanjem in imeli najmanj 25 let (moški) ali 23 let (ženske) pokojninske dobe, imajo še naprej pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem in do znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine od starosti, določene v četrtem oziroma petem odstavku 27. člena tega zakona, na način, kot je bil določen s predpisi, ki so veljali do uveljavitve ZPIZ-1.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se zavarovancem, ki se jim je do 31. decembra 2000 štela zavarovalna doba s povečanjem, starostna meja, predpisana za pridobitev starostne pokojnine, določena v četrtem oziroma petem odstavku 27. člena tega zakona, če so dopolnili 40 let pokojninske dobe skupaj z dodano dobo oziroma določena v prvem do tretjem odstavku 27. člena tega zakona, če so dopolnili manj kot 40 let pokojninske dobe skupaj z dodano dobo, zniža za toliko mesecev, za kolikor je bila povečana zavarovalna doba.

(3) Če je zavarovanec delal na delovnih mestih, na katerih se je štela zavarovalna doba s povečanjem po različnih stopnjah povečanja, se starost iz prejšnjega odstavka določi v sorazmerju glede na trajanje zavarovanja na posameznih delih.

(4) Zavarovancem, ki se jim je zavarovalna doba štela s povečanjem na podlagi osebnih okoliščin po predpisih, veljavnih do 31. decembra 1999, ter za zavarovance iz 201. člena ZPIZ-1 in za zavarovance iz 138. člena tega zakona, se starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine zniža za toliko mesecev, kolikor znaša povečanje zavarovalne dobe ali prišteta doba.

(5) Če je zavarovanec upravičen do znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po 27. členu tega zakona v povezavi z 28. členom tega zakona, po prvem do četrtem odstavku tega člena in 399. členu tega zakona, se znižanje starostne meje izvede najprej skladno s prvim do četrtem odstavkom tega člena in 399. členom tega zakona, nato pa se tako znižana starostna meja zniža še po 28. členu, vendar največ do minimalnih starostnih mej, določenih v 28. členu tega zakona.

(6) Zavarovalna doba s povečanjem, dopolnjena do uveljavitve ZPIZ-1, se šteje v pokojninsko dobo po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.

411. člen

(določitev prehoda na zavarovalne osnove, določene v skladu s 145. členom tega zakona)

(1) Zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona, ki so do uveljavitve tega zakona plačevali prispevke na podlagi zavarovalne osnove, določene v skladu z 209. členom ZPIZ-1, plačujejo prispevke od te zavarovalne osnove tudi za vsa obdobja po uveljavitvi tega zakona do določitve nove zavarovalne osnove v skladu s 145. členom tega zakona.

(2) Ne glede na določbo prvega odstavka 410. člena tega zakona ter ne glede na določbe četrtega odstavka 144. člena tega zakona, četrtega odstavka 147. člena tega zakona, 149. člena tega zakona ter drugega odstavka 152. člena tega zakona je najnižja osnova za plačilo prispevkov za izplačila do vključno 28. februarja 2014 oziroma za osnove do vključno meseca februarja 2014 minimalna plača.

430. člen

(uporaba določb tega zakona)

(1) Določba 156. člena tega zakona se začne uporabljati 1. julija 2013.

(2) Določba štirinajstega odstavka 145. člena tega zakona in določba 157. člena tega zakona se začneta uporabljati 1. julija 2013.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek 106. člena tega zakona in ne glede na osmi odstavek tega člena se v letu 2013 uskladitev izvede v višini stopnje rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar-december 2012, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje v letu 2011, pri čemer pa skupni znesek uskladitve pokojnin v letu 2013 ne sme presegati 50 milijonov evrov.

(4) Določba tretjega odstavka 140. člena tega zakona se začne uporabljati 1. januarja 2016.

(5) Določba 95. člena tega zakona se začne uporabljati po poteku roka, določenega v šestem odstavku 143. člena Zakona za uravnoteženju javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12).

(6) Določbe četrtega odstavka 144. člena in 145. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2014.

(7) Določbe 16. in 18. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2014.

(8) Na način iz prvega in drugega odstavka 106. člena tega zakona se lahko v letu, ki sledi letu, v katerem je ugotovljena pozitivna gospodarska rast bruto domačega proizvoda ali v letu, ko je rast najnižje pokojninske osnove dve leti zaporedoma nižja od rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem pred tem, na predlog sveta zavoda in ob soglasju Vlade Republike Slovenije, opravi izredna uskladitev pokojnin.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Skladno s prvo alinejo prvega odstavka 142. členom Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 92/07-UPB1 in 105/10) se predlaga, da Državni zbor RS obravnava predlog zakona v skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevno spremembo in dopolnitve zakona.

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami ZPIZ-2 bodo prostovoljni zavarovanci obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje, imeli možnost prostovoljne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje s postopnim dvigom višine prispevkov, s čimer se bo preprečila številčnejša odjava in s tem zmanjšanje števila vključenih v to obliko zavarovanja.

Zato je potrebno čim prej sprejetje zakonske podlage, ki bo omogočila izvedbo vseh potrebnih postopkov.